

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U101391

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 21-11-2023

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. ЦАПЯК Микола Йосипович

2. MYKOLA Y. TSAPIAK

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Шифр наукової спеціальності: 034

Назва наукової спеціальності: Культурологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 48516 Соціокультурна аналітика

Дата захисту: 18-01-2024

Спеціальність за освітою: Хореографія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Не застосовується

III. Відомості про дисертацію

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 3098

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.49.91

Тема дисертації:

1. НАРОДНЕ ТАНЦЮВАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ВОЛИНИ В КОНТЕКСТІ КРОС-КУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ
2. Folk dance of Volyn in the context of cross-cultural interaction

Реферат:

1. В дисертації здійснено культурологічний аналіз народного танцювального мистецтва Волині в контексті крос-культурної взаємодії на основі міждисциплінарної методологічної стратегії. Вибір теми і методологічних орієнтирів дослідження обумовлено тим, що в контексті суперечливого впливу глобалізації на соціокультурні процеси актуалізується вивчення сучасних трансформацій традиційної культури, шляхів її збереження та нових форм співвіднесення традиції і новацій в умовах інтенсивних міжкультурних контактів. Потребує переосмислення методологія аналізу міжкультурної взаємодії, зокрема в народному танцювальному мистецтві. Оскільки така взаємодія найбільш інтенсивно проявляється в просторі культурного пограниччя, зростає науковий інтерес до феномену фронтиру, в якому співіснують суперечливі тенденції взаємотяжіння та взаємовідштовхування культурних традицій. Методологічною основою

дисертації є теоретичні підходи культурної антропології Ф. Боаса, М. Мід, Р. Бенедикт, К. Леві-Строса та ін.; етнокультурної антропології танцю Г. Курат, Дж. Кеалінохомоку, А. Ройс, С. Янгермен та ін.; хореології та етнохореології – наукові доробки подружжя Р. та Дж. Бенеш, Р. Лабана, Т. Новака та ін., а також українських дослідників В. Верховинця, В. Авраменка, Р. Гарасимчука, А. Гуменюка, К. Василенка, Ю. Станішевського, О. Чепалова, О. Маншиліна, Д. Шарикова, І. Мостової, Н. Марусик, Л. Щур та ін. Важливе методологічне значення для нашого дослідження мають концепція архетипів К. Г. Юнга й розроблена на її основі теорія культурних архетипів С. Кримського, а також концептуальні моделі культурологічної регіоніки В. Личковаха. Аналіз комунікативної природи танцювального мистецтва ґрунтується на теоріях міжкультурної взаємодії та крос-культурної комунікації, розроблених Е. Холлом, Г. Хофстеде, Дж. Мердоком, Д. Уайтом, Н. Луманом. Висвітлюючи комунікативний потенціал танцювального мистецтва, ми застосовували семіотичний підхід. Наукова новизна результатів дослідження полягає в тому, що уперше розвиток народного танцювального мистецтва Волині проаналізовано в контексті крос-культурної взаємодії на основі синтезу культурноантропологічного, хореологічного та етнокультурологічного підходів; обґрунтовано, що етнокультурологія танцю може стати теоретикометодологічним підґрунтям міждисциплінарного синтезу наукових традицій європейської школи етнохореології, з одного боку, й американської наукової школи культурно-антропологічних досліджень, з другого. Поглиблено аналіз танцю як соціокультурного феномену, доповнено і систематизовано наукову та джерельну базу дослідження народного танцювального мистецтва Волині. Отримали подальший розвиток: експлікація понять «міжкультурна взаємодія», «крос-культурні впливи», «культурний код»; культурологічний та етнохореологічний аспекти теорії культурного пограниччя (фронтиру); семіотичний підхід до вивчення танцю як комунікативного процесу. Визначено, що системне вивчення крос-культурних впливів у розвитку народного танцювального мистецтва має ґрунтуватися на міждисциплінарній методологічній стратегії. Оптимальною формою такого синтезу може стати етнокультурологія, яка спрямовує на вивчення світоглядних орієнтирів і ментальних особливостей певного етносу, на розгляд локальних мистецьких явищ у ширшому соціокультурному контексті. Її міждисциплінарний характер уможливує інтеграцію різноманітних науково-дослідницьких підходів до вивчення етнічної та регіональної специфіки танцювального мистецтва, його стильових і лексичних особливостей, а також дає змогу виявити й дослідити чинники, що зумовили динаміку хореографічних традицій і новацій.

2. In the dissertation, a cultural analysis of folk dance of Volyn is carried out in the context of cross-cultural interaction based on an interdisciplinary methodological strategy. The topic and methodological guidelines of the study were chosen due to the fact that, in the context of the contradictory impact of globalization on sociocultural processes, the study of modern transformations of traditional culture, ways of its preservation and new forms of correlation of tradition and innovation in the conditions of intensive intercultural contacts is becoming more relevant. The methodology of the analysis of intercultural interaction needs rethinking, particularly in the sphere of folk dancing art. Since such form of interaction is most intensively manifested in the area of the cultural border, scientific interest in the frontier phenomenon is growing, in which contradictory tendencies of mutual attraction and mutual repulsion of cultural traditions coexist. The methodological basis of the dissertation form the theoretical approaches of cultural anthropology of F. Boas, M. Mead, R. Benedict, C. Lévi-Strauss, etc.; ethnocultural anthropology of dance by G. Kurath, J. Kealiinohomoku, A. Royce, S. Youngerman, etc.; of choreology and ethnochoreology – scientific works of spouses R. and J. Benesh, R. Laban, T. Nowak and others, as well as Ukrainian researchers V. Verkhovynets, V. Avramenko, R. Harasymchuk, A. Humenyuk, K. Vasylenko, Yu. Stanishevsky, O. Chepalov, O. Manshylin, D. Sharykov, I. Mostova, N. Marusyk, L. Shchur and others. The concept of archetypes by K. G. Jung and the theory of cultural archetypes developed on its basis by S. Krymskyi, as well as the conceptual models of cultural regionalism by V. Lychkovakh are of important methodological importance for the research. The analysis of the communicative nature of dance art is based on the theories of intercultural interaction and cross-cultural communication developed by E. Hall, G. Hofstede, J. Murdoch, D. White, N. Luhmann. Semiotic approach was used to highlight the communicative potential of dance art. The scientific novelty of the research results is based on that for the first time the development of Volyn folk dancing art was

analyzed in the context of cross-cultural interaction based on the synthesis of cultural-anthropological, choreological and ethnocultural approaches; it is substantiated that the ethnocultural study of dance can become the theoretical and methodological basis of the interdisciplinary synthesis of the scientific traditions of the European school of ethnochoreology, on the one hand, and the American scientific school of cultural and anthropological studies, on the other. The analysis of dance as a sociocultural phenomenon has been expanded, the scientific and source base of the study of Volyn folk dancing art has been complemented and systematized. The explanation of such concepts as "intercultural interaction", "cross-cultural influences", "cultural code", culturological and ethnochoreological aspects of the theory of the cultural frontier, as well as semiotic approach to the study of dance as a communicative process received further development. It was determined that the systematic study of cross-cultural influences in the development of folk dancing art should be based on an interdisciplinary methodological strategy. The optimal form of such a synthesis can be reached in ethnocultural studies, which examine the worldview orientations and mental features of a certain ethnic group, and consider local artistic phenomena in a wider sociocultural context. Its interdisciplinary nature enables the integration of various scientific and research approaches to the study of ethnic and regional specifics of dance art, its stylistic and lexical features, and also enables the identification and investigation of factors that determined the dynamics of choreographic traditions and innovations. According to these methodological guidelines, dance is conceptualized as an important sociocultural phenomenon, in which the basic elements of sociocultural reality are represented symbolically. At the same time, it is emphasized that dance not only reflects sociocultural processes, but also influences them. It influences individual human beings (first of all, their psycho-physical and emotional state, socialization, cultural identity), as well as society, implementing important sociocultural functions: ritual, social, communicative, psychological, educational, therapeutic, aesthetic, etc. These functions are inherent in dance at all stages of its historical development, but their hierarchy changes historically. It is validated that one of the fundamental characteristics of the sociocultural nature of dance is its communicative potential.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Цапак М. Й. Народне хореографічне мистецтво Волині у контексті кроскультурної комунікації. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Науковий збірник. Напрямок: Мистецтвознавство. Рівне: РДГУ, 2019. Випуск 32. С. 158–163.
- 2. Цапак М. Й. Українсько-чеські взаємовпливи у формуванні народного хореографічного мистецтва Волині. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. Київ, 2022. № 1. С. 106–110.
- 3. Цапак М. Й. Методологічні підходи в дослідженні танцювальної культури пограничних регіонів (на прикладі хороводу «Ой ми просо сіяли-сіяли»). Культурологічний альманах. Український національний університет імені Михайла Драгоманова. Київ, 2023. № 2. С. 313–320.
- 4. Головей В. Ю., Цапак М. Й. Теоретико-методологічні засади дослідження кроскультурних впливів у традиційному танцювальному мистецтві. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2023. № 1. С. 15–22.
- 5. Цапак М. Й. Методологічні підходи в дослідженні танцювальної культури пограничних регіонів (на прикладі хороводу «Ой ми просо сіяли-сіяли»). Культурологічний альманах. Український національний

університет імені Михайла Драгоманова. Київ, 2023. № 2. С. 313–320.

<https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.2.42>.

- 6. Цап'як М. Й. Хореологія як складова розвитку навчальної дисципліни народно-сценічного танцю. Культурологічний альманах: матеріали VII Міжнародної наукової конференції «Інноваційні технології в галузі культури» (8 червня 2018 р.). Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. С. 87–89.
- 7. Цап'як М. Й. Народно-сценічний танець як невід'ємна складова підготовки майбутнього вчителя хореографії. Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (20 березня 2018 р.). Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. С. 92–95.
- 8. Цап'як М. Й. Репетиційна діяльність професійного колективу в умовах дистанційної моделі функціонування. Сучасні стратегії розвитку хореографічної освіти: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (24 квітня 2020 р.). Умань: ВПЦ «Візаві», 2020. С. 69–71.
- 9. Цап'як М. Й. Образ Шиви у техніці індійського танцю. Tendances scientifiques de la recherche fondamentale et appliquée: collection de papiers scientifiques «ІІГОП» avec des matériaux de la conférence scientifique et pratique internationale (30 octobre, 2020). Strasbourg, République française: Plateforme scientifique européenne, 2020. Vol. 3. P. 105–106.
- 10. Цап'як М. Й. Етнохореологія Стародавнього Китаю: до питання виникнення «Танцю Дракона» («Лун-у»). Китайська цивілізація: традиція та сучасність : матеріали XIV міжнародної конференції (5 листопада 2020 р.). Київ: «Гельветика», 2020. С. 131–133.
- 11. Цап'як М. Й. Етнохореологія Стародавнього Єгипту: «концепція душі» як першооснова формування хореографічної лексики. Хореографія без кордонів: зб. мат. I Всеукраїнського форуму митців у галузі хореографічного мистецтва, наук.-практ. конф. кафедри хореографії (13-14 лютого 2021 р.). Рівне, 2021. С. 28–31.
- 12. Цап'як М. Й. Теоретичний аспект дослідження культурного пограниччя. «Трансформаційні процеси соціальної культури в Україні»: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (23–24 березня 2023 р.). М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Київ. нац. Ун-т ім. Тараса Шевченка [та ін.] ; редкол.: В. В. Виткалов, В. Ю. Головей, Г. В. Карась [та ін.]. Київ: КНУКІМ, 2023. С. 268–272.
- 13. Tsapiak M. Wpływy międzykulturowe w procesie kształtowania się tańca ludowego Wołynia na przykładzie tańca "Ojra". Knowledge, Education, Law, Management. Lublin. Poland, 2021. № 7 (43) vol. 2. P. 31–35.

Наукова (науково-технічна) продукція: матеріали; методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Головей Вікторія Юрївна

2. Viktoriia I. Golovey

Кваліфікація: д.філос.н., професор, 09.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Герчанівська Поліна Евальдівна

2. POLINA E. HERCHANIVSKA

Кваліфікація: д.культурол.н., професор, 26.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3647-6265

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет технологій та дизайну

Код за ЄДРПОУ: 02070890

Місцезнаходження: вул. Мала Шияновська, буд. 2, Київ, 01011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гордеев Володимир Анатолійович

2. Volodymyr A. Hordieiev

Кваліфікація: к. мист., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5843-3621

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Рівненський державний гуманітарний університет

Код за ЄДРПОУ: 25733698

Місцезнаходження: вул. С. Бандери,12, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Університетський

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шостак Віктор Михайлович

2. VIKTOR M. SHOSTAK

Кваліфікація: к.і.н., доц., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-48379633

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кіндер Каріна Рудольфівна

2. Karina R. Kinder

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5098-2100

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Шульга Світлана Анатоліївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Шульга Світлана Анатоліївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Ліповська-Маковецька Наталія Іванівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна